

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

19. Solvitur argumentum primum ex Augustino, & ostenditur quomodo
iuxta mentem etiam Scholasticorum libertas arbitrij in peccando, cum
peccandi neceßitate consistat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XVIII.

Declaratur ex ante dictis à capite decimo quinto huc usque quo sensu doctrina sancti Augustini de amissa boni faciendi & mali cavendi libertate, inductaque peccandi necessitate intelligi debeat.

QUOD ut liquidius constet, meminisse lectorem velim, nos in superioribus per multa capita doctrinam sancti Augustini velut certam indubitamque protulisse, qua docebat naturam humanam peccato primi hominis ita violatam esse, & arbitrium voluntatis sub terrenarum rerum cupiditate depressum, ut libertas ad faciendum bonum & ad abstinendum à malo interierit, & loco libertatis peccandi necessitas consecuta sit. Quæ doctrina quamvis in Augustini scriptis ita manifesta sit, ut in oculos vel somnolentissimi lectoris irruat, verbaque sensum suum luculentissime secum ferant, inventa tamen est nonnulla tergiversatio ab ijs qui difficulter sibi persuaderi sinunt, Philosophos libertatem arbitrij ad bonum malumque prædicantes tantoperè in re naturali lumine quasi sibi perspecta deviasse. Quamobrem interpretationem, vel potius everfionem doctrinæ ipsius, non ex lucubrationibus ejus, sicut oportebat, sed ex ingenij sui viribus excogitarunt, qua dicant, juxta Augustinum perijisse libertatem ad bonum, nempe pietatis atque religionis; non moralis honestatis: nisi fortè eatenus, quòd jam post peccatum solis arbitrij viribus totam legem moralium præceptorum implere non possit: perijisse libertatem abstinendi à peccato, inductamque peccandi necessitatem, quia non potest ante gratiam sine peccato mortali vivere, multò minùs absque omni peccato, sicut homini ante peccatum facile fuit. Ab ista recentiorum interpretatione ut Augustini doctrinam vindicaremus, verum sensum ejus illum esse diximus, quem planissime verba præ se ferunt, hoc est, ita peccato perijisse libertatem arbitrij ad faciendum bonum, ut ante gratiam non solum non possit universam legem moralis honestatis implere, sed nec unam quidem, nec unum opus ejus, ita scilicet, ut absque omni etiam alterius generis peccato impleatur: ita perijisse

^A libertatem abstinendi à peccato, ut nec in illo quidem opere omnis peccati culpam possit effugere: ita inductam esse peccandi necessitatem, ut in omni actu, quo legem sibi videtur vel servare vel transgredi, reus alicujus peccati teneatur. Hunc sensum trium illorum capitum, de perdita boni faciendi malique vitandi libertate, inductaque consequenter peccandi necessitate, ut genuinum esse probaremus, septem aut octo argumentorum classibus ex ejusdem sanctissimi Doctoris doctrina à capite decimo quinto huc usque demonstravimus, nullum omnino opus, non solum pietatis eternæque vitæ meritorium, sed nec morali honestate bonum, sive non malum, sine gratia Salvatoris, imò sine fide posse fieri: cujus doctrinæ illustrandæ causâ longo illo circuitu de omnibus operibus & virtutibus infidelium tanquam peccatis & vitijs uli sumus. Quæ si vera sunt, sicut juxta Augustini principia vera esse dubitare non sinimur, perspicue sequitur, omnem omnino libertatem arbitrij ad bonum morale faciendum ita perijisse, ut nullum omnino opus moraliter bonum sine vera proprièque dicta gratia possit facere, ut propterea quoque arbitrium ante gratiam illam non sit liberum à peccando abstinere, sed quodcumque se verterit hinc & nunc in singulis actibus, quadam humanis viribus insolubili peccandi necessitate teneatur. Si enim non esset in voluntate necessitas peccandi in singulis actibus ante gratiam, profectò ante illam facere posset aliquid actum saltem moraliter bonum. Nam in moralibus non esse actus medios, qui neque boni sint, neque mali, in Augustini doctrina nulla controversa est, qui ex finis illius, quem vera sapientia præ oculis habendum præcipit, absentia & præsentia malitiam quorumlibet officiorum bonitatemque metiri solet. Iam quid argumentorum adversus istam doctrinam à recentioribus opponatur, expendendum est.

CAPVT XIX.

Solvitur argumentum primum ex Augustino, & ostenditur, quomodo juxta mentem etiam Scholasticorum libertas arbitrij in peccando cum peccandi necessitate consistat.

PRIMUM igitur argumentum ita formari potest: Si non est libertas abstinendi à peccato, sed peccandi necessitas in voluntate, jam peccatum non erit peccatum. Quod enim necessarium est hoc ipso non est peccatum, utpote quod voluntarium esse debet. Unde Augustinus: *Vf-*

^A que adeo peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Vbi per voluntarium non aliud quam liberum intelligi debere, videtur manifestum. Ergo nec ex mente Augustini per peccatum peccandi necessitas adducta dici debet, utpote quæ repugnet voluntario sive libero.

Lib. de vera Relig. c. 14.

Respon-

Respondetur, hoc argumentum, sicut à Scholasticis intelligitur necessitas peccandi & libertas abstinendi, nullam omnino vim habet adversus Augustini sententiam. Ipsi enim peccandi necessitatem vocant, qua quis ad hoc peccatum, quod hic & nunc perpetratur, ita determinatur, ut ab eo abstinere non possit: libertatem autem dicunt, qua istud potest facere, & à faciendo abstinere. Huiusmodi autem faciendi necessitatem, neque tribuit libero arbitrio Augustinus, neque ab eo tollit huiusmodi libertatem abstinendi: sed hæc est necessitas, quam Augustinus peccato advectam esse profiteretur, quod liberum arbitrium ita rerum terrenarum cupiditate captivum sit, antequam fide Creatoris caritateque liberetur, ut quoquo verum se se verterit, in genere necesse sit illud malè agere; sic tamen ut in singulari nullum peccatum ita necessario perpetret, quin ab eo possit abstinere: sed ab illo abstinendo in aliud incidat, quod similiter aliud faciendo cavere potuisset. Hæc necessitas peccatum in genere duntaxat, non singula peccata in particulari respicit: nec illam liberæ voluntatis indifferentiam tollit, quam Scholastici recentiores postulant. Similem enim necessitatem omnes ponunt in Deo, Angelis, ac beatis hominibus respectu boni; & saniores etiam in demonibus, damnatisque hominibus respectu mali: tamen singulos actus bonos Deus, Angeli, Beatiq; liberâ faciunt voluntate, ac demones damnatisq; malos. Ita quippe faciunt & illi opus bonum, & isti malum, ut non solum illud non facere possint, sed etiam aliud alterius rationis facere. Quod si hoc Scholasticis ad salvandam ipsius Dei, & Angelorum, beatorumque hominum libertatem in singulis actibus abundè satis est, & iuxta eorum principia satis esse debet, quæ nullo modo libertatem contrarietatis boni ac mali ad arbitrij aut actus eius libertatem; sed solummodo libertatem contradictionis ut necessariam postulant: ceguntur etiam profiteri, arbitrium lapsorum hominum nullo modo in peccando definire esse liberum, quamvis generali quâdam peccandi necessitate vinciantur. Erat enim liberum quoad exercitium, ut loquuntur; necessitatum quoad specificatorem.

Iam verò sic Augustinum revera illam peccandi necessitatem intelligere, ex eo perspicuum est, quod ipse non raro fateatur, unum peccatum à peccatore posse alterius peccati perpetratio vitari, unam tentationem alteri cedendo superari. Qua de re in genere dicit in libro de Civitate Dei: *Nonnunquam sunt aperissima vitia alijs vitijs vincuntur occultis, qua putantur esse virtutes.* Et in libro de continentia de nonnullis dicit, quod *contemendo vel erroribus servium, vel aliquas minores cupiditatesideo*

vincunt, ut alias expleant, quarum granditate vincuntur. Et in particulari ad singulos descendendo modos, quibus vitium incontinentiæ alio vitio superatur: *Quidam, inquit, quod mirum dictu videri potest, per incontinentiam se continent; veluti si se mulier contineat à marito, quia hoc iuravit adultero: quidam per iniustitiam &c.* Item quidam continent decepti fide falsa, & vana sperantes, vana sectantes, in quibus sunt omnes heretici, quorum continentia vera esset, si esset & fides vera. Et de Agonistis coronam corruptibilem appetentibus: *Hæc, inquit, cupiditas vana, ac per hoc prava, vincit in eis & frenat alias cupiditates.* Et de Romanis gloriæ cupiditate mira perperantibus: *Isto uno vitio, id est, amore laudis peccatis cupiditatem, & multa alia vitia comprimentes.* Et rursum: *Ceteras cupiditates huiusmodi ingenti cupiditate prefferunt.* Et utrumque simul tangens modum, quo vitium, vel iustitia, vel alio vitio superatur: *Quoniam revera vitium est, (vili velle emere, & caro vendere) potest quisque adipisci eiusmodi iustitiam, vel alius alterius vitij, quod huic contrarium est, incurrere persilentiam, quâ huic resistat & vincat.* Cuiusmodi sententiæ sancti Augustini tam crebæ, tam perspicuâ quotidianorum exemplorum luce firmata manifestissimè demonstrant, non ita doctrinam ejus de peccandi necessitate capiendam, quasi hominem sine ulla omnino indifferentia ad hoc vel istud peccatum perpelli velit: sed ita tantum, ut in genere quocumque sese concupiscentiarum suarum servus vertit, peccatum evadere non possit. Talis enim animus inadesimenter servit temporalibus desiderijs. *sup. Eisd.* Et, ut alibi dicit, *malitia qualitate sive huc, sive illic moveatur, male moveatur.*

Ex quibus Augustini principijs & illud intelligitur, quo pacto conluetudines radicatae, ut supra vidimus, peccandi necessitatem vocet. Non enim sic intelligi debet, quasi determinatè nullâ relicta exercitij indifferentiâ ex consuetudine peccatum perpetret, sed ita tantum, ut quemadmodum qui per originalis peccati plagâ illâ generali & humanis viribus indelebili creaturæ cupiditate possessus est, necessario peccat aliquo cupiditatis actu, nisi illa inspirata cælestis Creatoris caritate superetur; ita qui certi vitij cupiditate per consuetudinem inolitam radicatâ detinetur, tentatione pulsatus, aliquo istius vitij actu ex necessitate cadat, nisi alio potentiori cupiditatis alterius retinaculo teneatur. Casus tamen ille in ista vitij inoliti specie mille modis variari potest. Sic enim superbi & humanæ laudis avidi ex ejusdem vitij cupiditate & loquuntur & silent se jactant, deprimuntque; honores ambiunt, & aspernantur; jejulant, & comedunt: cum in omnibus idem appetitus excellentiæ alloquendæ, vel timor amittendæ dominetur.

Cap. 12.

Lib. 4. contra Iul. c. 3.

Lib. 4. de Civitate Dei.

Lib. 13. de Trinitate, c. 3.

Frag. 3. ser. mon. q. 13. sup. Eisd.